

Målnummer: M3079-04 **Avdelning:** 13
Avgörandedatum: 2005-05-17
Rubrik: Föreläggande enligt miljöbalken att följa villkor i beslut om tillstånd enligt miljöskyddslagen-----Ett konkursbo, som lämnat fastigheten där en miljöfarlig verksamhet bedrivits, har ansetts inte vara ansvarigt för markundersökningar eftersom verksamheten avslutats före konkursutbrottet och inte återupptagits därefter.

Lagrum:
Rättsfall:

- Koncessionsnämndens beslut KN B 159/93
- Koncessionsnämndens beslut KN B 14/98;
- MÖD 2002:16 (M 5939-01)

REFERAT**ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom 2004-03-16, i mål nr M 3245-03, se bilaga

KLAGANDE

Frilac AB:s konkursbo, c/o konkursförvaltaren advokaten SM, Box 175, 551 13 Jönköping

MOTPART

Miljönämnden i Jönköpings kommun, 551 89 Jönköping

SAKEN

Föreläggande enligt miljöbalken att följa villkor i beslut om tillstånd enligt miljöskyddslagen.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut den 29 oktober 2003, dnr 505-12958-02, undanröjer Miljööverdomstolen Miljönämndens i Jönköpings kommun beslut den 28 maj 2002, Dmi § 98.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Frilac AB:s konkursbo (konkursboet) har yrkat bifall till sin vid miljödomstolen förda talan.

Miljönämnden i Jönköpings kommun (miljönämnden) har bestritt ändring. Parterna har till stöd för sin respektive talan åberopat samma omständigheter som vid miljödomstolen.

Miljööverdomstolen har med stöd av 23 kap. 6 § första stycket miljöbalken tagit målet till avgörande utan huvudförhandling.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En grundläggande princip inom miljörätten är att den som bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som bidragit till en skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (verksamhetsutövaren) ansvarar för efterbehandlingsåtgärder till följd härav. Under vissa omständigheter kan även

en fastighetsägare åläggas ett sekundärt ansvar för motsvarande åtgärder. En grundprincip inom konkursrätten är att ett konkursbo inte ansvarar för konkursgäldenärens förpliktelser.

Inom miljörettslig praxis har ett konkursbo bl.a. gjorts ansvarigt för att omhänderta miljöfarliga ämnen som det förvarat och som det haft rättsliga och faktiska möjligheter att disponera över (jfr KN B 14/98). I den mån en sådan förvaring kan anses ha orsakat föroreningar under tiden efter konkursutbrottet, har konkursboet även kunnat hållas ansvarigt för att vidta vissa efterbehandlingsåtgärder (jfr Miljööverdomstolens dom 2002-02-20 i mål nr M 5939-01). Då det varit fråga om tillståndsgregraderade efterbehandlingsåtgärder har ett konkursbo även ansetts ansvarigt för att fullgöra sådana åtgärder i ett fall då det rört sig om en verksamhet, en deponi, som fortfarande ansetts pågående (KN B 159/93).

I nu aktuellt fall har konkursgäldenären bedrivit en tillståndspliktig verkstadsindustri innefattande bl.a. ytbehandling och pulverlackering i hyrda lokaler. Tillståndet har bl.a. omfattat en skyldighet för verksamhetsutövaren att vid verksamhetens avslutande vidta markundersökningar etc.

Konkursbolaget har före konkursen sagt upp hyresavtalet och lämnat den fastighet där den tillståndsgivna verksamheten fick bedrivas och även underrättat tillsynsmyndigheten om detta. Såvitt är upplyst i målet har konkursförvaltaren valt att inte fortsätta konkursbolagets verksamhet utan endast vidtagit de åtgärder som varit hänförliga till avvecklingen av konkursboet.

Någon egentlig verksamhet hänförlig till tillståndet har således inte pågått vare sig vid konkursutbrottet eller därefter. Enbart det förhållandet att konkursboet skulle kunna åberopa tillståndet för att återuppta tillståndsgiven verksamhet innebär inte att någon verksamhet kan anses som pågående. Därmed bör ett föreläggande om efterbehandlingsåtgärder inte kunna riktas mot konkursboet i egenskap av verksamhetsutövare. Konkursboets talan skall därför bifallas.

Domen får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anders Holmstrand, referent, miljörådet Rolf Svedberg, hovrättsrådet Liselotte Rågmark samt adjungerade ledamoten Per Hallström. Enhälligt.

BILAGA

VÄXJÖ TINGSRÄTT, MILJÖDOMSTOLEN, DOM

KLAGANDE

Frilac AB:s konkursbo, c/o konkursförvaltaren advokaten SM

MOTPART

Miljönämnden i Jönköpings kommun, 551 89 JÖNKÖPING

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jönköpings läns beslut den 29 oktober 2003, dnr 505-12958-02, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande enligt miljöbalken att följa villkor i meddelat tillstånd enligt miljöskyddslagen (markundersökning m.m. i samband med verksamhetens upphörande)

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandet men bestämmer den tid inom vilken resultatet från undersökningarna senast skall ha redovisats till senast den 30 juni 2004.

YRKANDE M.M.

Frilac AB:s konkursbo har hos Miljödomstolen yrkat att Miljönämnden i Jönköpings kommuns beslut den 28 maj 2002, § 98, undanröjs såvitt avser konkursboet.

Som grund för överklagandet har konkursboet anfört följande.

För att ansvar skall uppkomma för konkursbon har i praxis krävts någon form av befattning från konkursboets sida. Konkursbolaget hade ingen drift på fastigheten X 8 då konkursen inträffade. Verksamheten hade före konkursen flyttats till annan lokal på en annan fastighet. Hyreskontraktet beträffande lokalen på fastigheten X 8 var uppsagt före konkursen. Konkursboet har sålunda inte haft drift eller fortsatt drift på ifrågavarande fastighet. Då verksamheten före konkursen flyttats till annan fastighet och hyreskontraktet var uppsagt är det uppenbarligen så att någon verksamhet på fastigheten X 8 inte kan återupptagas av konkursboet samt att någon sådan avsikt inte föreligger. Inte heller har konkursboet haft någon förvaring på fastigheten. När konkursen inträffade hade all verksamhet och utrustning flyttats till annan fastighet. Konkursboet har avyttrat denna verksamhet och i samband härmed tillsett att miljöfarligt material omhändertagits på ett korrekt sätt.

Miljönämnden i Jönköpings kommun har avstyrkt bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande. Frilac AB har inte utfört markundersökningar på X 8 efter flytt till X 2 och således ej uppfyllt villkor 11 i tillståndet. Frilac AB:s konkursbo har som skäl för ändring av Miljönämndens beslut anfört att konkursboet inte bedrivit någon verksamhet eller haft någon förvaring på fastigheten X 8.

Vidare har konkursboet anfört att det i praxis krävts någon form av befattning från konkursboets sida för att ansvar skall uppkomma. Konkursboet har inte lämnat någon närmare angivelse av vilken praxis som åsyftas. I likhet med Länsstyrelsen, som avslagit konkursboets överklagande, anser Miljönämnden att konkursboet övertagit ansvaret i tillståndsbeslutet från den 16 november 1998 från den tidigare verksamhetsutövaren (konkursgäldenären) när denne försattes i konkurs.

Frilac AB:s konkursbo har genmält och anfört följande.

Konkursboet delar inte Miljönämndens uppfattning att det har övertagit ansvaret i tillståndsbeslutet genom konkursbeslutet. För ansvar enligt 10 kap. miljöbalken har i praxis uppställts krav på att konkursboet bedrivit en verksamhet eller vidtagit åtgärd som bidragit till föroreningen. Uppfattningen att Frilac AB inte uppfyllt villkoret i tillståndet delas av konkursboet. För att ansvar skall uppkomma för konkursbon har i praxis krävts någon form av befattning från konkursboets sida som medför ansvar för efterbehandling enligt 10 kap. 2 § miljöbalken.

Konkursboet har inte bedrivit någon verksamhet på stället eller ens haft rådighet över detta. Enligt bestämmelsen i 10 kap. 4 § miljöbalken skall - om konkursboet skulle anses vara ansvarigt för efterbehandling - en skälighetsavvägning göras. De uppgifter om sakförhållandena som

konkursboet lämnat har inte ifrågasatts. Det är sålunda ostridigt att det inte är fråga om lokal eller område som disponerats av konkursgäldenären vid konkursutbrottet och som boet vid konkursutbrottet har tagit vård om. Omständigheterna är därmed enligt konkursboet inte sådana att konkursboet har att svara för efterbehandling av området. Om konkursboet skulle bedömas vara verksamhetsutövare har konkursboets medverkan varit begränsad, vilket skall beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning och här leda till att ansvar inte skall uppkomma för konkursboet.

DOMSKÄL

Länsstyrelsen lämnade i beslut den 16 november 1998 Frilac AB tillstånd enligt miljöskyddslagen till anläggning för verkstadsindustri, ytbehandling och pulverlackering på fastigheten X 8 i Jönköpings kommun. Länsstyrelsen klassificerade anläggningen dels som en B-verksamhet med beteckningen 38.02.01 och dels som en C-verksamhet med beteckningen 39.01.05.

Tillståndet förenades med villkor. Villkor nr 11 har följande lydelse.

Om verksamheten i sin helhet eller någon del av denna upphör skall detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemikalier och farligt avfall skall då tas om hand bl.a. såsom anges i villkor 6. Bolaget skall vidare i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken på fastigheten är förorenad och i sådant fall också ansvara för att området efterbehandlas.

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. Frilac AB anmälde den 6 november 2001 till Miljönämnden att verksamheten på fastigheten X 8 upphört och att verksamheten flyttat till fastigheten X 2. Frilac AB försattes i konkurs den 24 april 2002. Frilac AB:s hyreskontrakt var uppsagt före konkursen. Miljönämnden beslutade den 28 maj 2002 att förelägga konkursboet att följa villkor 11 i Länsstyrelsens tillstånd.

Av 5 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken skall ett tillstånd enligt miljöskyddslagen anses meddelat med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Ansvaret för den operativa tillsynen för ifrågavarande verksamhetstyp har genom beslut av länsstyrelsen den 17 december 1995 överlåtits åt miljönämnden i Jönköpings kommun.

Av Miljönämndens beslut den 28 maj 2002 framgår bl.a. följande. I lokalen där Frilac AB har haft sin verksamhet har tidigare förekommit avfettning med trikloretylen. Anläggningen var placerad i en betonggrop. Erfarenheter från andra anläggningar visar att trikloretylen kan tränga genom till synes tät betong ner i underliggande mark.

Miljödomstolen gör följande bedömning.

Miljödomstolen konstaterar inledningsvis att Miljönämnden varit behörig att agera som tillsynsmyndighet mot verksamheten.

En tillståndsprövad verksamhet kan anses avslutad först när alla de skyldigheter som följer av tillståndet har uppfyllts. Av handlingarna i målet framgår att den markundersökning som föreskrivits genom villkor 11 ännu inte utförts. Verksamheten är därför att betrakta som pågående.

Vid verksamhetsutövarens konkurs övergår tillståndet till konkursboet och

därmed också ansvaret för i tillståndet föreskrivna undersökningar och efterbehandlingsåtgärder. Det saknar enligt Miljödomstolens mening betydelse om konkursboet fortsätter den ekonomiska verksamheten eller inte. Konkursboet får anses ansvarigt för den miljöfarliga verksamheten så länge villkor om undersökning och efterbehandling i ett lämnat tillstånd inte har uppfyllts. Föreläggandet är således riktat mot rätt adressat och är lagligen grundat. Vad konkursboet anfört utgör inte skäl för annan bedömning. Beträffande undersökningens omfattning gör domstolen ingen annan bedömning än miljönämnden. Överklagandet skall därför avslås. Tidpunkten för redovisning av resultaten från undersökningarna skall dock flyttas fram på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (prövningstillstånd krävs)

Överklagande senast den 6 april 2004.

Klas Bergenstråhle

Bertil Varenius

I detta avgörande har deltagit rådmannen Klas Bergenstråhle, ordförande, och miljörådet Bertil Varenius. Föredragande har varit Kenneth Pettersson.

Sökord: Efterbehandling; Tillstånd; Konkursbolag; Konkurs; Undersökningsplikt
Litteratur:
